

CUPRINS

TITLUL 1 – NOȚIUNI INTRODUCTIVE PRIVIND DREPTUL PENAL

CAPITOLUL I

DREPTUL PENAL – RAMURĂ A SISTEMULUI DE DREPT 15

SECȚIUNEA 1

Locul dreptului penal în sistemul dreptului și raporturile sale cu alte științe 16

SECȚIUNEA 2

Caracterele dreptului penal 17

SECȚIUNEA 3 18

Legătura dreptului penal cu alte ramuri de drept 18

SECȚIUNEA 4 20

Sistemul dreptului penal român 20

SECȚIUNEA 5 20

Știința dreptului penal 20

CAPITOLUL II

PRINCIPIILE DE BAZĂ ALE DREPTULUI PENAL 23

SECȚIUNEA 1

Principiul incriminării și sancționării ca infracțiuni numai a faptelor care sunt prevăzute de legea penală, săvârșite cu vinovăție, nejustificate și imputabile persoanei care le-a săvârșit 24

SECȚIUNEA 2

Principiul legalității incriminării 25

SECȚIUNEA 3

Infracțiunea este singurul temei al răspunderii penale 27

SECȚIUNEA 4

Caracterul personal al răspunderii penale 28

SECȚIUNEA 5

Întrunirea de către fiecare pedeapsă a funcțiilor de constrângere și reeducare 29

SECȚIUNEA 6

Principiul individualizării pedepselor 30

CAPITOLUL III

IZVOARELE DREPTULUI PENAL 33

CAPITOLUL IV

NORMA DE DREPT PENAL 39

SECȚIUNEA 1

Noțiune 39

SECȚIUNEA 2

Structura normei de drept penal 39

SECȚIUNEA 3	
Clasificarea normelor de drept penal	40
CAPITOLUL V	
INTERPRETAREA LEGII PENALE	43
SECȚIUNEA 1	
Noțiune.....	43
SECȚIUNEA 2	
Clasificare	44
SECȚIUNEA 3	
Reguli de interpretare.....	44
SECȚIUNEA 4	
Felurile interpretării	45
CAPITOLUL VI	
RAPORTUL DE DREPT PENAL	51
SECȚIUNEA 1	
Noțiune.....	51
SECȚIUNEA 2	
Structura raportului DE DREPT PENAL	52
SECȚIUNEA 3	
Nașterea raportului de drept penal	53
SECȚIUNEA 4	
Durata raportului DE DREPT PENAL	53
SECȚIUNEA 5	
Faptele juridice pENALE.....	54
CAPITOLUL VII	
APLICAREA LEGII PENALE.....	55
SECȚIUNEA 1	
Aplicarea legii PENALE ÎN SPAȚIU.....	55
SECȚIUNEA 2	
Aplicarea legii penale în timp	69
TITLUL II - INFRAȚIUNEA	
CAPITOLUL I	
DESPRE INFRAȚIUNE	83
SECȚIUNEA 1	
Definiția infracțiunii.....	83
SECȚIUNEA 2	
Trăsăturile fundamentale ale infracțiunii	85
CAPITOLUL II	
CONȚINUTUL INFRAȚIUNII	93
SECȚIUNEA 1	
Noțiune.....	93
SECȚIUNEA 2	
Funcțiile conținutului infracțiunii	95
SECȚIUNEA 3	
Structura conținutului infracțiunii.....	95

SECȚIUNEA 4	
Clasificarea conținuturilor de infracțiuni	96
CAPITOLUL III	
TRĂSĂTURILE CARE CARACTERIZEAZĂ OBIECTUL INFRAȚIUNII.....	99
SECȚIUNEA 1	
Noțiuni.....	99
SECȚIUNEA 2	
Clasificarea obiectului infracțiunii	100
CAPITOLUL IV	
TRĂSĂTURILE CARE CARACTERIZEAZĂ LATURA OBIECTIVĂ A	
 INFRAȚIUNII	103
SECȚIUNEA 1	
Noțiuni.....	103
SECȚIUNEA 2	
Trăsăturile necesare (obligatorii) care caracterizează latura obiectivă a infracțiunii ...	105
SECȚIUNEA 3	
Trăsăturile facultative ale laturii obiective.....	114
CAPITOLUL V	
TRĂSĂTURILE CARE CARACTERIZEAZĂ SUBIECTUL INFRAȚIUNII.....	117
SECȚIUNEA 1	
Noțiuni.....	117
SECȚIUNEA 2	
Subiectul activ al infracțiunii	117
SECȚIUNEA 3	
Subiectul pasiv al infracțiunii.....	122
CAPITOLUL VI	
TRĂSĂTURILE CARE CARACTERIZEAZĂ LATURA SUBIECTIVĂ A	
 INFRAȚIUNII	125
SECȚIUNEA 1	
Noțiuni.....	125
SECȚIUNEA 2	
Trăsăturile necesare ale laturii subiective	126
SECȚIUNEA 3	
Trăsăturile facultative ale laturii subiective	134
TITLUL 3 - FORMELE INFRAȚIUNII INTENȚIONATE ÎN FUNCȚIE DE	
 FAZELE DE DESFĂȘURARE	
CAPITOLUL I	
CONSIDERAȚII GENERALE	139
SECȚIUNEA 1	
Perioada (faza) internă (luarea hotărârii)	140
SECȚIUNEA 2	
Perioada (faza) externă.....	141
CAPITOLUL II	
ACTELE PREPARATORII (PREGĂTITOARE).....	143

SECȚIUNEA 1	
Noțiune.....	143
SECȚIUNEA 2	
Incrimnarea actelor preparatorii.....	144
SECȚIUNEA 3	
Condițiile actelor preparatorii	145
CAPITOLUL III	
TENTATIVA	147
SECȚIUNEA 1	
Noțiune.....	147
SECȚIUNEA 2	
Elemente constitutive.....	148
SECȚIUNEA 3	
Condițiile tentativei.....	150
SECȚIUNEA 4	
Infrațiuni la care nu este posibilă tentativa.....	151
SECȚIUNEA 5	
Formele tentativei	152
SECȚIUNEA 6	
Tratamentul juridic al tentativei	157
SECȚIUNEA 7	
Cazuri de nepedepsire a tentativei (cazurile când autorul tentativei pedepsibile este apărât de pedepasă)	159
CAPITOLUL IV	
INFRAȚIUNEA FAPT-CONSUMAT	165
SECȚIUNEA 1	
Noțiune.....	165
SECȚIUNEA 2	
Momentul consumării infracțiunii.....	165
CAPITOLUL V	
INFRAȚIUNEA FAPT-EPUIZAT	169
SECȚIUNEA 1	
Noțiune.....	169
SECȚIUNEA 2	
Infrațiuni susceptibile de formă fapt-epuizat.....	169
TITLUL 4 - UNITATEA DE INFRAȚIUNE (PLURALITATEA APARENTĂ DE INFRAȚIUNI)	
CAPITOLUL I	
NOȚIUNI GENERALE	175
CAPITOLUL II	
UNITATEA NATURALĂ DE INFRAȚIUNE	177
SECȚIUNEA 1	
Infrațiunea simplă.....	177

SECȚIUNEA 2	
Infracțiunea continuă.....	178
SECȚIUNEA 3	
Infracțiunea deviată.....	179

CAPITOLUL III

UNITATEA LEGALĂ DE INFRACTIUNE.....	181
SECȚIUNEA 1	
Infracțiunea continuată.....	181
SECȚIUNEA 2	
Infracțiunea complexă	184
SECȚIUNEA 3	
Infracțiunea de obicei și infracțiunea progresivă	1848

TITLUL 5 - PLURALITATEA DE INFRACTORI**CAPITOLUL I**

GENERALITĂȚI.....	193
SECȚIUNEA 1	
Noțiune.....	193
SECȚIUNEA 2	
Formele pluralității de infractori	194

CAPITOLUL II

PARTICIPAȚIA PENALĂ	197
SECȚIUNEA 1	
Noțiune.....	197
SECȚIUNEA 2	
Condiții	198
SECȚIUNEA 3	
Natura juridică	202
SECȚIUNEA 4	
Felurile participației.....	205
SECȚIUNEA 5	
Tratamentul juridic al participației.....	206

CAPITOLUL III

PARTICIPAȚIA PENALĂ PROPRIU-ZISĂ (PERFECTĂ SAU PROPRIE).....	215
SECȚIUNEA 1	
Autoratul-coautoratul	215
SECȚIUNEA 2	
Instigarea.....	221
SECȚIUNEA 3	
Complicitatea	227

CAPITOLUL IV

PARTICIPAȚIA IMPROPRIE (IMPERFECTĂ)	237
SECȚIUNEA 1	
Noțiune și modalități.....	237

SECȚIUNEA 2	
Modalitatea intenție - culpă.....	240
SECȚIUNEA 3	
Modalitatea intenție-lipsă de vinovăție	241

TITLUL 6 - PLURALITATEA DE INFRAȚIUNI

CAPITOLUL I	
CONSIDERAȚII GENERALE	245
SECȚIUNEA 1	
Noțiune.....	245
SECȚIUNEA 2	
Formele pluralității de infracțiuni	245
CAPITOLUL II	
CONCURSUL DE INFRAȚIUNI	247
SECȚIUNEA 1	
Condițiile concursului de infracțiuni	247
SECȚIUNEA 2	
Formele concursului de infracțiuni	249
SECȚIUNEA 3	
Tratamentul juridic al concursului de infracțiuni	251
SECȚIUNEA 4	
Delimitarea concursului de infracțiuni de situația când aparent există concurs de infracțiuni, iar în realitate există o singură infracțiune, o unitate infracțională	257
CAPITOLUL III	
RECIDIVA.....	263
SECȚIUNEA 1	
Noțiune.....	263
SECȚIUNEA 2	
Clasificare	264
SECȚIUNEA 3	
Condamnările care nu atrag starea de recidivă.....	273
SECȚIUNEA 4	
Tratamentul juridic al recidivei pentru persoana fizică.....	275
CAPITOLUL IV	
PLURALITATEA INTERMEDIARĂ	285

TITLUL 7 - CAUZELE JUSTIFICATIVE ȘI DE NEIMPUTABILITATE

A. CAUZELE JUSTIFICATIVE

CAPITOLUL I	
LEGITIMA APĂRARE.....	293
SECȚIUNEA 1	
Noțiune.....	293

SECȚIUNEA 2	
Atacul.....	294
SECȚIUNEA 3	
Apărarea.....	296
SECȚIUNEA 4	
Legitima apărare prezumata.....	298

CAPITOLUL II**STAREA DE NECESITATE..... 301**

SECȚIUNEA 1	
Noțiune.....	301
SECȚIUNEA 2	
Pericolul.....	302
SECȚIUNEA 3	
Salvarea de la pericol.....	303
SECȚIUNEA 4	
Deosebiriile dintre legitima apărare și starea de necesitate.....	304

CAPITOLUL III**EXERCITAREA UNUI DREPT SAU ÎNDEPLINIREA UNEI OBLIGAȚII..... 305**

SECȚIUNEA I	
Noțiune și caracterizare.....	305

CAPITOLUL IV**CONSIMTAMANTUL PERSOANEI VĂTĂMATE..... 309**

SECȚIUNEA I	
Noțiune și caracterizare.....	309

B. CAUZELE DE NEIMPUTABILITATE**CAPITOLUL I****CONSTRÂNGEREA FIZICĂ**

SECȚIUNEA I	
Noțiune și caracterizare.....	311

CAPITOLUL II**CONSTRÂNGEREA MORALĂ..... 313**

SECȚIUNEA I	
Noțiune și caracterizare.....	313

CAPITOLUL III**EXCESUL NEIMPUTABIL..... 315**

SECȚIUNEA I	
Noțiune și caracterizare.....	315

CAPITOLUL IV**MINORITATEA FĂPTUITORULUI..... 319**

SECȚIUNEA I.....	319
Noțiune și caracterizare.....	319

CAPITOLUL V	
IRESPONSABILITATEA	321
SECȚIUNEA 1	321
Noțiune și caracterizare.....	321
CAPITOLUL VI	
INTOXICAȚIA	325
SECȚIUNEA 1	325
Noțiune și caracterizare.....	325
CAPITOLUL VII	
EROAREA	327
SECȚIUNEA 1	327
Noțiune și caracterizare.....	327
CAPITOLUL VIII	
CAZUL FORTUIT	335
SECȚIUNEA 1	335
Noțiune și condiții	335

CAPITOLUL I

DREPTUL PENAL – RAMURĂ A SISTEMULUI DE DREPT

Infracțiunea reprezintă fapta gravă de pericol social prin care se lezează cele mai importante valori ale societății. Pentru a preîntâmpina aceste fenomene antisociale există mai multe mijloace de luptă împotriva lor, care pot fi grupate în **preventive** și **repressive**.

Mijloacele preventive alcătuiesc un ansamblu de mijloace de care societatea dispune, prin care se preîntâmpină comiterea de infracțiuni, acționându-se asupra cauzelor și condițiilor care favorizează comiterea respectivelor fapte antisociale.

Mijloacele repressive, cum ar fi de exemplu legea penală, amenință cu aplicarea unei pedepse pe cei tentați să încalce legea, în cazul nostru să comită infracțiuni. Aceste mijloace, spre deosebire de cele preventive nu au în vedere cauzele care au dus la comiterea unei infracțiuni, ci în primul rând persoana infractorului. Elementul represiv al acestor mijloace îl constituie pedeapsa. Spunem că aceste mijloace sunt repressive, deoarece limitează unele drepturi ale persoanei și, în primul rând, libertatea acesteia. Pedeapsa nu are un scop pur sancționator, ci și unul preventiv, prin acesta din urmă dorindu-se realizarea prevenției generale (atenționarea asupra consecințelor ce decurg din încălcarea legii) și a prevenției speciale (cel care a încălcat legea și este pedepsit prin privare de libertate, nu mai poate să o încalce).

Activitatea represivă a statului se desfășoară într-un cadru organizat, cu participarea organelor judiciare – organe de cercetare, Ministerul Public, instanțele de judecată – existând o relație între stat și infractor, relație de subordonare a infractorului față de stat, în virtutea căreia statul are dreptul prin intermediul justiției să-l tragă la răspundere pe infractor, să-l judece și să-i aplice o pedeapsă corespunzătoare cu gravitatea infracțiunii pe care a comis-o, iar infractorul are obligația de a se supune acestor măsuri. În această situație suntem în prezența unei relații represive care se desfășoară într-un cadru legal, întreg eșafodajul acestei relații având la bază norme juridice. Totalitatea acestor norme juridice alcătuiește una dintre cele mai importante ramuri ale dreptului și anume dreptul penal.

Dreptul penal este o ramură a sistemului de drept care cuprinde ansamblul normelor juridice edictate de statul român, care au ca scop apărarea statului român, persoana și drepturile ei, precum și întreaga ordine de drept.¹

Sarcina principală a dreptului penal român este de a apăra împotriva infracțiunilor principalele valori ale societății (cele enumerate în definiția dreptului) aceasta realizându-se prin mai multe modalități: incriminarea, proclamarea ca infracțiuni doar a faptelor prevăzute de legea penală, stabilirea pedepselor corespunzătoare infracțiunilor săvârșite în funcție de pericolozitatea lor, precum și a altor sancțiuni cu caracter penal; prevederea condițiilor răspunderii penale.

Toate aceste sarcini se desprind din art. 1 și 2 Cod penal și conduc la delimitarea sferei faptelor penale. În cadrul primelor două modalități se realizează avertizarea celor care au tendința de a încălca legea, în vreme ce în cazul celei de-a treia modalități se realizează chiar aplicarea de pedepse, pentru cei care comit fapte antisociale.

SECȚIUNEA 1

LOCUL DREPTULUI PENAL ÎN SISTEMUL DREPTULUI ȘI RAPORTURILE SALE CU ALTE ȘTIINȚE

Stabilirea locului dreptului penal în sistemul dreptului presupune stabilirea obiectului reglementării juridice și a scopului dreptului penal.

a) Obiectul dreptului penal: prin obiectul său dreptul penal se diferențiază de alte ramuri de drept, prin aceasta înțelegând *relațiile sociale care iau naștere ca urmare a săvârșirii unor infracțiuni, relații cu caracter represiv, coercitiv, ce se stabilesc între stat și persoana care a săvârșit o infracțiune*. Acestea sunt relații de subordonare, statul, prin organele judiciare și într-un cadru organizat, având dreptul și obligația de a trage la răspundere penală pe infractori, iar aceștia din urmă au obligația de a suporta consecințele faptelor lor prin încălcarea normelor de drept penal.²

Există opinii în literatură³, potrivit cărora obiectul dreptului penal nu trebuie privit în mod restrictiv, numai cu referire la relațiile sociale cu caracter represiv, ci acest obiect trebuie extins și cu privire la relațiile sociale care iau naștere din momentul adoptării normei penale, denumite relații de apărare socială. Aceste relații vizează conduita indivizilor înainte de săvârșirea infracțiunii și independent

¹ A se vedea G. Antoniu, E. Dobrescu, T. Dianu, Ghe. Store, T. Avrigeanu, *Reforma legislației penale*, Edit. Academiei Romane, Buc., 2003, p. 78 și urm.

² M. Zolyneak, *Drept penal, Partea generală*, Universitatea „A.I. Cuza”, Iași, vol. I, 1973, p. 6.

³ V. Dongoroz, *Drept penal*, 1939 p. 28, C. Mitache, *Drept penal roman, Partea generală*, Edit. „Șansa” SRL, 1997, p. 9; C. Bulai, *Manual de drept penal roman*, Edit. All, 1997, p. 2; C. Butiuc, *Instituții de drept penal*, Edit. Lumina Lex, București, 2002, p. 14.

de aceasta. În virtutea acestor relații, statul pretinde o anumită conduită indivizilor, și anume de respectare, de conformare în ce privește normele de drept penal, iar aceștia au obligația de a nu încălca normele de drept penal, respectiv de a nu săvârși infracțiuni.

Dacă în prima situație, raportul juridic este de conflict, prin încălcarea normei penale, în cea de-a doua situație, raportul juridic este de conformare, neîncălcându-se nicio normă penală, legea penală amenințând doar cu aplicarea ei în cazul în care va fi încălcată.

În ce privește scopul dreptului penal, articolul 1 din Codul penal anterior definea scopul legii penale, însă în Noul Cod nu își mai găsește corespondent din mai multe considerente. În primul rând, pentru că enumerarea în aceste texte a valorilor sociale pe care le apără legea penală avea un caracter pur exemplificativ, valorile sociale neenumerate fiind cuprinse într-o expresie globală „întreaga ordine de drept”, ceea ce înseamnă că pentru stabilirea sferei acestora ar fi trebuit să se facă apel la toate normele de incriminare care au sediul în Codul penal, Partea specială, în legi penale speciale sau legi nepenale cu dispoziții penale.⁴

Putem exemplifica în acest sens: România, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, precum și întreaga ordine de drept. Prin aceste norme juridice sunt indicate valorile sociale apărate de legea penală, scopul dreptului penal constând pe de o parte în prevenirea săvârșirii de infracțiuni, în prevenirea fenomenului infracțional, iar pe de altă parte în reprimarea celor ce le săvârșesc, respectiv în combaterea fenomenului infracțional. Acest lucru este posibil prin următoarele:

- incriminarea faptelor ca infracțiuni (cadru legal);
- stabilirea sancțiunilor ce se impun a fi luate în cazul săvârșirii infracțiunilor;
- stabilirea condițiilor răspunderii penale.

SECȚIUNEA 2

CARACTERELE DREPTULUI PENAL

Prin caracterele dreptului penal înțelegem trăsăturile acestei ramuri de drept care deosebesc dreptul penal de alte ramuri din cadrul sistemului dreptului, trăsături care se desprind din natura relațiilor de apărare socială care îi revin spre reglementare.⁵

⁴ I. Pascu s.a, *Noul Cod penal comentat, partea generală*, vol. I, Edit. Universal Juridic, Buc., 2012.

⁵ În același sens A. Ungureanu, *Drept penal român, Partea generală*, Edit. Lumina Lex, Buc., 1995.p. 8 și urm.

A) Caracterul de drept public

Prin specificul relațiilor sociale ocrotite și prin reglementările sale, dreptul penal se înscrie în dreptul public, deoarece apărarea valorilor sociale are loc în interesul societății, statul fiind reprezentatul acesteia. În cadrul raportului juridic de drept penal statul reprezintă subiectul principal, care prin organele specializate pretinde o anumite conduită de la destinatarii legii penale, în caz de încălcare a normelor de drept penal statul exercitând activitatea de tragere la răspundere penală a celor ce au încălcat legea penală.

B) Caracterul de drept represiv

Funcție de acest caracter dreptul penal instituie anumite sancțiuni cu caracter represiv, coercitiv.⁶ Astfel, pedeapsa se aplică infractorului, celui vinovat de comiterea infracțiunii, iar amenda se cuvine statului, și nu victimei infracțiunii, spre deosebire de sancțiunea civilă (daune interese, restituiri de bunuri, repunere în situația anterioară) care se cuvine victimei. Tot în categoria sancțiunilor de drept penal se înscriu, de asemenea, măsurile de siguranță și măsurile educative care pot fi luate pe parcursul procesului penal ori după terminarea lui.

C) Caracterul de drept unitar

Deși normele de drept penal sunt prevăzute atât în Codul penal, cât și în alte acte normative, caracterul de drept unitar se desprinde din modul cum sunt acestea reglementate.

Acest caracter nu este infirmat de faptul că normele penale sunt grupate în partea generală ori în partea specială a Codului penal, în legi penale speciale sau legi speciale cu dispoziții penale. De asemenea acest caracter nu este afectat nici de faptul că dreptul penal se împarte în mai multe ramuri, respectiv *dreptul penal substanțial sau material* și *dreptul procesual penal sau formal*, prima categorie incluzând reglementări referitoare la instituțiile de bază ale dreptului penal (infracțiune, pedeapsă, răspundere penală) și norme juridice prin care anumite fapte sunt incriminate ca infracțiuni, iar a doua categorie desemnează totalitatea normelor juridice referitoare la modul de desfășurare a procesului penal.

SECȚIUNEA 3

LEGĂTURA DREPTULUI PENAL CU ALTE RAMURI DE DREPT

- a. ***Dreptul constituțional*** – legătura derivă din obiectul de reglementare, respectiv relațiile din cadrul statului. Apoi, principiile dreptului constituțional, cuprinse în special în Constituție, sunt aplicabile și dreptului penal, stând la baza sistemului acestuia. De asemenea, Constituția garantează: independența judecătorilor, interzice pedeapsa cu moartea, tortura ori tratamentul degradant ori inuman, etc. (art. 22). Unele prevederi constitu-

⁶ G. Stefani, G. Levasseur, B. Bouloc, *Droit penal general*, Edit. Dallooz, 2003, p. 25.

ționale determină conținutul unor norme penale speciale. Astfel, art. 51 din Constituție prevede: „*fidelitatea față de țară este sacră*“, prevedere ce determină conținutul normelor din capitolul ce incriminează infracțiunile contra securității naționale (art. 394 și urm. Cod penal). Apoi, art. 23 alin. 1 și 2 din constituție reglementează în ce condiții o persoană poate fi privată de libertate. Art. 27 din Constituție, privind inviolabilitatea domiciliului determină conținutul art. 224 Cod penal, privind infracțiunea de violare a domiciliului. La rândul său, dreptul penal apără forma de stat prevăzută în Constituție, ordinea de drept împotriva faptelor de pericol social ridicat.

- b. ***Dreptul procesual penal*** – reglementează cadrul în care are loc activitatea de descoperire a infracțiunilor, tragerea la răspundere a persoanelor care au săvârșit o infracțiune. Prin acest cadru se realizează finalitatea urmărită prin normele de drept penal. Reprezintă cadrul prin care se dă eficacitate normelor de drept penal, dreptul procesual penal stabilind modul de urmărire și judecată a infractorilor, pornind de la formularea acuzării, trimiterea în judecată, formularea apărării, pronunțarea unei hotărâri judecătorești, exercitarea căilor de atac, punerea în executare a hotărârilor judecătorești definitive etc.
- c. ***Dreptul administrativ*** – legătura derivă din reglementarea comună prin unele norme a sferei executivului. Astfel, în Codul penal, există articole care incriminează fapte săvârșite de către funcționarii care își încalcă atribuțiile, ieșind din sfera răspunderii administrative.⁷
- d. ***Dreptul civil*** – legătura rezidă în caracterul dublu, atât penal cât și civil al unor fapte. Exemplu, infracțiunile contra proprietății. Ori de câte ori prin infracțiune se produce o pagubă, se poate exercita acțiunea civilă alături de cea penală în cadrul aceluiași proces penal. Deși există dispoziții speciale prevăzute de Codul de procedură penală (art. 19-28), acestea se întregesc cu cele prevăzute în Codul civil⁸.
- e. ***Dreptul familiei*** – legătura provine din faptul că unele norme de drept penal contribuie la apărarea familiei. Sunt incriminate infracțiuni contra familiei cum ar fi: bigamia, abandonul de familie, relele tratamente aplicate minorului etc.
- f. ***Dreptul muncii*** – legătura provine din faptul că unele norme de drept penal reglementează unele conflicte de muncă. Exemplu, infracțiunile în legătură cu serviciul.
- g. ***Dreptul internațional public*** – sunt considerate infracțiuni anumite fapte îndreptate contra păcii și omenirii.

⁷ Tudorascu Miruna, *Etică și deontologie în administrația publică*, Editura Risoprint, Cluj Napoca, 2016

⁸ Tudorascu Miruna, *Curs Universitar Varietăți ale contractului de vânzare-cumpărare*, Ed. Risoprint, Cluj Napoca, 2011, Tudorascu Miruna s.a., *Curs Universitar – Topografie și cadastru* Ed. Risoprint, Cluj Napoca, 2014, Tudorascu Miruna s.a. *Curs Universitar - Dreptul asupra moștenirii. Explicații teoretice și practice.*

SECȚIUNEA 4

SISTEMUL DREPTULUI PENAL ROMÂN

Dreptul penal român cuprinde numeroase norme, variate prin conținut, dar care formează un tot unitar, respectiv sistemul dreptului penal român. Normele dreptului penal pot fi generale, cuprinse în partea generală a Codului penal și norme speciale, cuprinse în partea specială, în legi penale speciale și în legi speciale cu dispoziții penale. Normele dreptului penal sunt organizate în titluri, capitole, secțiuni. Partea generală a Codului penal cuprinde dispoziții referitoare la principiile de bază ale dreptului penal, principiile de aplicare a legii penale, despre infracțiune, pluralitatea de infracțiuni, pluralitatea de infractori, tentativa, cauzele justificative și de neimputabilitate, despre pedepse, măsuri educative, măsuri de siguranță, condițiile răspunderii penale, cauzele care înlătură răspunderea penală sau consecințele condamnării etc., iar partea specială cuprinde norme de incriminare pentru fiecare infracțiune în parte, prin arătarea conținutului concret al fiecărei fapte care potrivit Codului penal constituie infracțiune și pedeapsa corespunzătoare fiecărei infracțiuni, arătându-se limita minimă și maximă a acesteia.

Există și câteva subramuri ale dreptului penal cum ar fi: dreptul penal internațional, dreptul penal al afacerilor, dreptul penal al minorilor, dreptul penal al mediului înconjurător, știința penitenciară etc., însă unitatea dreptului penal⁹ nu este încălcată sau atenuată.

SECȚIUNEA 5

ȘTIINȚA DREPTULUI PENAL

Este acea ramură a științelor juridice al cărei obiect îl formează studiul dreptului penal ca ramură a sistemului de drept, studiul aplicării practice a legilor penale și a altor probleme legate de infracțiuni și pedepse și care își pot găsi exprimare directă în Codul penal și legi speciale cu dispoziții penale.

Sarcinile științei dreptului penal:

Principala sarcină a științei dreptului penal o reprezintă, analiza normelor dreptului penal în vigoare, pentru cunoașterea temeinică a legislației în vigoare, cât și a priceperii de a aplica la cazurile concrete alături de explicarea și apariția, dezvoltarea și dispariția normelor de drept penal, în strânsă legătură cu structura ei, cu politica, cu valorile morale ale societății în fiecare moment al dezvoltării ei.

⁹ G. Stefani s.a., *op. cit.*, p. 35.

În concluzie, științei dreptului penal îi revine sarcina de a arăta dacă formulările legilor penale corespund scopului urmărit și dacă se semnalează deficiențe, acestea trebuie semnalate mai departe organelor legislative pentru îmbunătățirea legislației. Ansamblul ideilor, opiniilor și concepțiilor despre dreptul penal alcătuiesc știința dreptului penal.

Legăturile științei dreptului penal cu alte științe:

- ***Criminologia*** – se ocupă cu stabilirea cauzelor care duc la comiterea de infracțiuni, în același timp având în vedere și mijloacele de prevenire. Între știința dreptului penal și criminologie există o strânsă legătură întrucât ultima stă la baza științei dreptului penal în așa măsură încât pe baza datelor pe care le oferă criminologia să se poată elabora cele mai adecvate norme pentru prevenirea și sancționarea unor fapte de pericol social.
- ***Criminalistica*** – se ocupă cu metodele pentru strângerea probelor pentru stabilirea vinovăției.
- ***Medicina* și *psihiatRIA legală*** – se ocupă cu probleme biologice și medicale ivite în practica judiciară (infracțiuni contra sănătății, integrității corporale și a vieții) cât și cu probleme psihopatologice (responsabilitate, iresponsabilitate).

